

Кабалата (от гревно-еврейски - предание) е мистично религиозно учение. Идеите му се зараждат в юдаизма и първоначално се предават от поколение на поколение устно. Кабалата, както и другата устна юдейска традиция, Талмудът, се записват много по-късно от възникването им. Талмудът - тълкуване на Мойсеевия Закон и коментари към него - отразява социологическата и юридическата страна на религията, докато кабалата развива метафизическите и теософските ѝ идеи.

Привържениците на учението се обявяват за продължители на гревни тайни религиозни учения.

Кабалата може да се раздели на два основни клона: теоретическа и практическа.

Кабалистите "теоретици" се увеличат най-вече от метафизически и мистически проблеми, докато "практиците" се интересуват преди всичко от основите на магията.

Последователите на теоретическата кабала се занимават с въпроси на космогонията (произход и развитие на вселената), космологията (устройство на вселената), епистемологията

(теория на познанието) и др. Според същността си тази еврейска теософия (познаването на Бога чрез мистическо проникновение в същността на вселената) е много сходна с гностицизма. Кабалистите говорят за "езотерическо познание", за познание на "най-съкровени тайни". Това е единствена по рода си форма на окултизма, в основата на която е тълкуването на Стария Завет, особено - Петокнижието.

Но кабалистите не се ограничават с Библията - черпят идеите си от множество други източници, като "Сефер Йецира" ("Книга на сътворението") и "Сефер ха - Зохар" ("Книга на блясъка"), както и от коментари към тях.

Мистическите и магическите елементи на кабалата винаги са привличали и неевреи - привърженици на окултните "науки" и езотеричните форми на християнството, характерни за Европа от епохата на Възраждането.

През изминалите векове се формират множество традиции и школи на кабалата.

Спекулативните методи на тълкуване, които използват кабалистите, пораждат различни екстравагантни теории, които често противоречат една на друга.

В "Книгата на сътворението" се описват три основни начина да се тълкува Писанието: гематрия, нотарикон и темурах. При гематрията се определят числови значения на гревноеврейските букви. Числовите значения на различни гревноеврейски думи могат да бъдат сумирани по

Ка

различен начин и от техния сбор зависи по-дълбокото разбиране на Тората. Нотарикон е система за образуване на нови гуми и фрази от първите и последните букви в гумите на библейските текстове. Темурах е метод за разместване на буквите в гумата, с помощта на който от едни гуми и фрази на свещения текст се образуват други.

Мнозина кабалисти използват подобни системи, за да докажат боговънновеността на Библията, като предлагат интригуващи числови съвпадения, възникнали в резултат на гематрията. Но главната им цел е да открият алегоричен смисъл в Писанието.

В основата на кабалистическото учение е доктрината за еманацията. Тя предлага сложна схема за възникването на вселената. Според нея Бог създава света с помощта на снопове от десет пулсиращи лъча или "разума", които изхождат от Него.

Учението за еманациите е предназначено да запълни бездната между безкрайността и вечността на Бога, от една страна, и ограничеността на вселената, от друга. Еманациите са нещо като посредник между Бога и материалния свят. Над всички еманации е Ейн Соф - съвършеното и непознаваемо божество.

Освен десетте еманации съществуват четири свята или нива на съществуването, които отразяват различни стадии на божестве-

ното присъствие. Най-близкият до Бога е Ацилут, светът на свръхестественото. Следващият е Брия - този на творението. Третият е Ецира - на зараждането на нещата. Четвъртият, най-отдалеченият от Бога, е Асия, светът на веществото и действието.

Взаимовръзката между еманациите и светове се представя чрез различни схеми. Най-известната се нарича Свещеното дърво или Дървото на живота. Десетте еманации са съединени с двадесет и два "пътя", групирани в колони. Централната колона се нарича Шекина. Дясната и лявата съответстват на двете половини от човешкото тяло. При това първата еманация (Кетър) съответства на главата, а последната (Малхут) - на ходилата.

Кабалистическата концепция за спасението се състои в издигане на душата към Бога по "средния път" от Дървото на живота, т.е. изкачване от материалния (Асия) към свръхестественния свят (Ацилут) и по-нататък - над пределите, които обитава божеството.

Еманациите се смятат за "колела" или "колесници", с помощта на които човек се възнася в следващите една след друга "зали" или "пространства" на божественото царство. Този, който се изкачва по Дървото на живота, добива езотерическо познание за Бога и за процеса на сътворението. Това се осъществява чрез медитиране по тридесет и две

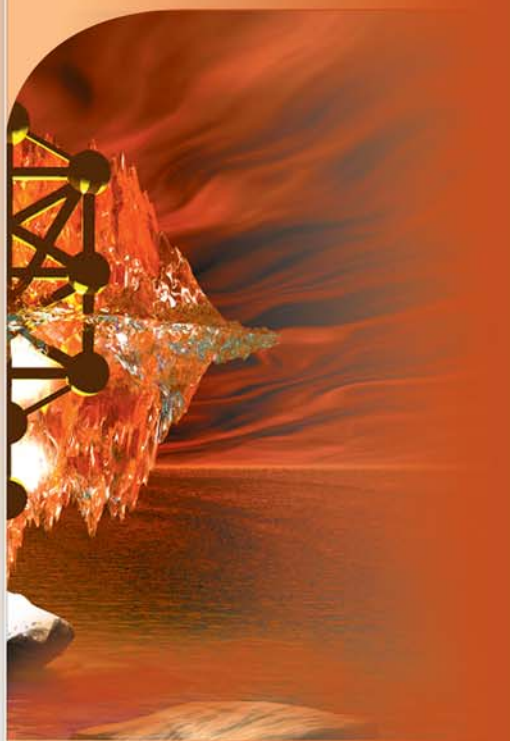
Спекулативните методи на тълкуване на Стария Завет, които използват кабалистите, пораждаат различни екстравагантни теории, които често противоречат една на друга.

посоки, включващи десетте еманации и двадесет и две връзки между тях. Посоките са известни и като "пътища на мъдростта", при това всеки "път" има название, символ и функция. Мистичното преживяване на единението с Бога се постига по тридесетте и два "пътя" с помощта на съзерцателна молитва и медитация.

Освен това кабалистите говорят и за петдесет "врати на разбирането". "Вратите" започват от хаоса и минават през различни стадии на постепенно усъвършенстване като зараждане на елементите, на живата материя, на разума, на екстрасенсорното възприятие, на планетите, звездите, света на ангелите и т.н., чак до архетипа - трансцендентния свят на Ейн Соф. Смята се, че Мойсей е стигнал до четиридесет и деветата, но не и до петдесетта "врата на разбирането".

Божеството на кабалистите Ейн Соф е безлично. Безличният принцип на божественост е издигнат толкова високо над възможностите на човешкото възприятие и мислене и е дотолкова тайнствен, че остава вечна непознаваема тайна. Всичко, което сме способни да възприемем, са само еманациите на някакво загадъчно Едигство. Ейн Соф е най-висшата воля.

бабала

Мистическото учение на кабалата привлича основно тези, които вече се занимават с окултни "науки". Магическите ритуали в доста държави днес са сходни с кабалистическите концепции.

Кабалистите разработват сложна йерархия от ангелски и демонични същества. На Брия, света на творението, съответства поименен списък на архангелите, а на всеки от тях съответства по една от десетте еманации. На Ецира - света на зараждането на нещата - съответстват десет групи ангели с по-малка значимост, а на всяка група - по една от еманациите. На Асия - света на веществото и действието - отговарят десет групи от "отстъпници духове" или демони. Те са "лъжливите противоположности" на десетте еманации.

Душата според кабалистите

съществува, преди да се всели в човешкото тяло. Бог посочва на всяка душа кое тяло да обитава. Според една от кабалистическите системи душата се състои от жизнен дух, интелектуален дух и същинска душа. На всяка душа е предначертано да изпълни определена мисия, която се осъществява само по време на един живот. След това тя се заселва близо до божеството. Но ако едно въплъщение не е достатъчно, душата може да се превъплъщава отново и отново, докато изпълни мисията.

Мистическото учение на кабалата привлича основно тези, които вече се занимават с окултни "науки". Магическите ритуали в доста държави днес са сходни с кабалистическите концепции. Например магьосниците често използват тетраграмата с името на Бога в кабалистичния ѝ смисъл. Алхимиците и астролозите също се обръщат към кабалата - отъждествяват десетте еманации на кабалистите със седемте "планети", небесния свод, "примум мобиле" (първоизточника на движението) и емпириите (висшите небеса).

Библейската позиция по отношение на кабалата

Кабалистическото учение за Бога е твърде далече от библейското. Ейн Соф, божеството, лишено от всичките характеристики на личността, е принцип на някаква непознаваема безлична воля.

Учението за еманациите е философска конструкция, която се приписва изкуствено на Писанието, а не произтича от него. Еманациите са измислени, за да запълнят пропастта между трансцендентния непознаваем Бог на юдаистите и материал-

ността на крайното творение. Писанието обаче ни открива, че трансцендентният Бог е и иманентен на творението Си, затова не е нужна междинната йерархия от десетте еманации: "Защото има само един Бог и един хогатай между Бога и човеците - Човека Христос Иисус" (I Тим. 2:5).

Кабалисти тълкуват Тората много свободно, като търсят в нея скрита езотерична истина. Гематрията, нотариконът и темурахът представляват екзегетична техника, която няма нито библейско, нито логическо основание. Тези методи са напълно субективни и водят до алегорическа безсмисленост. За нещастие подобни "дешифровки" на библейските текстове се използват не само в това учение. Примери за такива заблуди можем да намерим и в съчиненията на някои евангелски християни от XX в.

Кабалата е впечатляваща мистична система, но нейните елементи варират в широки граници и дори противоречат едни на други.

Само посветеният може да постигне напълно тайното учение на кабалата. Броят на възможните "посветени" е изначално ограничен от "синовете на завета", т.е. от преките потомци на Авраам, Исаак и Яков.

Кабалата е метафизична система, граничеща с практиката на магията и окултните обреди, и онези, които се интересуват от нея, почти винаги същевременно се занимават с прорицания, астрология и мистични обреди.

Ненет Тоа